

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Children's response to humor in translated poetry

Morta, A.R.

Citation

Morta, A. R. (2023, December 12). *Children's response to humor in translated poetry*. LOT dissertation series. LOT, Amsterdam. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3666270>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3666270>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Samenvatting

Deze studie werpt licht op hoe kinderen humor ervaren in vertaalde grappige gedichten. Filipijnse leerlingen uit de derde klas (8-9 jaar) namen deel aan sessies waarin gedichten werden gelezen en bediscussieerd die van het Engels naar het Filipino waren vertaald. De resultaten laten zien dat kinderen geneigd zijn de humor in de vertalingen te waarderen vanuit een persoonlijk perspectief en niet zozeer vanuit een cultureel perspectief. Humor motiveert kinderen ook om meer gedichten te lezen en om meer in Filipino te lezen. Dit resultaat suggereert de noodzaak voor meer beschikbaar leesmateriaal in Filipino voor Filipijnse kinderen in deze leeftijdsklasse. In tegenstelling tot de uitkomsten van eerdere studies blijkt het dat een gebrekkig begrip de waardering van humor niet in de weg staat en de studie geeft hier enkele inzichten in. De studie bevestigt eveneens dat humor een sociale handeling is: kinderen zijn meer geneigd om een humoristische tekst te waarderen wanneer deze met anderen wordt gelezen. Het feit dat kinderen de humor kunnen bediscussiëren maakt de teksten grappiger, in tegenstelling tot eerdere studies, die betogen dat de humor afneemt wanneer erover gepraat wordt. Er wordt echter geen voorkeur getoond als het gaat om kinderen die zelfstandig teksten lezen of als ze naar de teksten luisteren wanneer die aan ze worden voorgelezen. Bovendien heeft de manier van input geen invloed op de grappigheid van de gedichten. Kinderen ervaren de humor in grappige kindergedichten als universeel (dat wil zeggen dat ze ook door volwassenen kunnen worden gewaardeerd), wat suggereert dat de kinderen zelf het erover eens zijn dat kinderliteratuur een tweeledig lezerspubliek kan hebben. De studie laat ook genderverschillen zien in de waardering van humor. Meer jongens dan meisjes geven antwoorden die de superioriteitstheorie van humor ondersteunen terwijl meer meisjes dan jongens antwoorden geven die de incongruentietheorie van humor onderbouwen. De studie onderzoekt hoe een Filipijnse jeugd de antwoorden van de kinderen kan hebben beïnvloed. Ten slotte toont de studie aan dat inhoud crucialer is dan vorm als het aankomt op het vaststellen van humor in grappige kindergedichten. Dat betekent dat een gedicht nog steeds grappig kan zijn, zelfs zonder rijm en ritme. Dit is in tegenspraak met het idee

dat rijm onmisbaar is in humoristische kindergedichten. In tegenstelling tot de resultaten van andere onderzoekers blijken vrije verzen (gedichten die geen rijm en ritme hebben) kinderen aan te spreken. Een aanbeveling die wordt gegeven is om te onderzoeken of de resultaten ook opgaan voor kinderen van een andere leeftijdsgroep en wanneer de gedichten vertalingen zijn vanuit het Filipino in het Engels.

Hoofdstuk 2 richt zich op de definitie van kinderliteratuur. Het hoofdstuk laat zien dat kinderliteratuur weliswaar gedefinieerd kan worden, maar dat de definiëring ervan onderwerp is van discussie, aangezien de definities zelf niet vaststaan en wetenschappers en beoefenaars verschillende, soms zelfs tegenstrijdige, manieren hebben om het genre te definiëren. Deze definities houden echter geen rekening met het perspectief van kinderen en zijn alleen gebaseerd op hoe volwassenen aankijken tegen kinderliteratuur. Daarom wordt in het huidige onderzoek onderzocht hoe kinderen teksten ervaren die in de eerste plaats voor hen bedoeld zijn. Dit wordt gedaan door te vragen naar de beoogde doelgroep van kindergedichten in sessies waarin gedichten worden gelezen. Een ander doel van het hoofdstuk is om te laten zien hoe het begrip van kinderliteratuur wordt beïnvloed door de in ontwikkeling zijnde concepten van de kindertijd, vanaf de middeleeuwen tot het heden. Zulke concepten betreffende de kindertijd zijn echter cultureel bepaald en hebben zich niet lineair ontwikkeld voor alle culturen. Omdat de originele gedichten in een andere cultuur worden geïntroduceerd wanneer ze in het Filipino worden vertaald, is het van belang om te bekijken of de lezers zich kunnen vinden in de contexten van de gedichten. De vraag of de kinderen zich kunnen identificeren met de personages en situaties in de gedichten wordt onderzocht in de leessessies. Bovendien bespreekt het hoofdstuk de status van kinderliteratuur. Voor sommige wetenschappers heeft kinderliteratuur niet dezelfde status als literatuur voor volwassenen. Dit varieert echter van cultuur tot cultuur. Het hoofdstuk sluit af met de introductie van "roldualisme", een concept dat is geformuleerd door de onderzoeker en dat kan worden gebruikt om uit te leggen wat de rol van volwassenen legitimeert als de ontwerpers en controleurs van wat kinderen kunnen en zouden moeten lezen.

Niet alleen kinderliteratuur heeft een perifere positie: vertaalde literatuur heeft dat vaak ook. Even-Zohar betoogt dit in zijn polysysteemtheorie, die wordt besproken in hoofdstuk 3. Er wordt kort nagegaan hoe vertaalde literatuur in de Filipijnen vanuit een perifere positie een centrale positie kreeg tijdens de Spaanse koloniale tijd. Er wordt speciale aandacht besteed aan dit deel van de Filipijnse geschiedenis, omdat vertaalde kinderliteratuur in deze periode geformaliseerd werd in de Filipijnen. Een historische kijk op de vertaling van kinderliteratuur in de Filipijnen geeft inzicht in de zich ontwikkelende functies van vertalen in een voormalige kolonie. Om de vroege en huidige functies te vergelijken, bespreekt het hoofdstuk ook de hedendaagse trends in vertaalde kinderliteratuur in de Filipijnen. Deze trends tonen aan dat de vertaling van kinderliteratuur nog steeds wordt beïnvloed door het koloniale verleden van het land, wat bijvoorbeeld tot uiting komt in het aantal tweetalige boeken dat voor

kinderen wordt gepubliceerd. Deze invloed wordt bevestigd door de resultaten van de leessessies die keken naar de taal waar de kinderen de voorkeur aan geven bij het lezen.

Het is een grotere uitdaging om gedichten te vertalen dan proza, omdat de vertaler niet alleen moet letten op de inhoud, maar ook op de vorm, zoals rijm, ritme en metrum. In hoofdstuk 4 wordt aangetoond dat de vertaler vaak niet trouw kan zijn aan zowel de vorm als aan de inhoud van het origineel en daarom moet kiezen welke van de twee de prioriteit krijgt in de vertaling. Om deze reden werden in het onderzoek twee typen vertalingen gebruikt: één gebaseerd op de vorm en een andere gebaseerd op de inhoud. Er zijn verschillende kaders beschikbaar die vertalingen gebaseerd op de vorm kunnen verklaren. Dit proefschrift kijkt naar twee van deze kaders: de vier vormen van poëzievertaling van Holms en de drie manieren om poëtisch ritme te vertalen van Kochol. Hoewel deze kaders tot op zekere hoogte houvast bieden, zijn ze echter niet zonder beperkingen: bepaalde gevallen passen niet precies in een bepaalde groep of categorie. Dit betekent dat er voorzichtigheid geboden moet zijn bij het gebruik van bestaande kaders en dat ze aangepast moeten worden door nieuwe, zelfs “hybride”, classificaties toe te voegen die geschikt zijn voor de overige gevallen. Het hoofdstuk richt zich vervolgens op Tsur’s cognitieve poëzie om te verklaren waarom specifieke rijmpatronen geschikter zijn om grappige gedichten te creëren dan andere. Met betrekking tot de inhoud wordt aangetoond dat de vertaler niet de vrijheid heeft om de betekenis van de tekst aan te passen, ook niet als hij of zij creatieve vrijheid heeft. Het is echter moeilijk om dit te garanderen aangezien de vertaling de interpretatie van het gedicht van de vertaler is, wat betekent dat de vertaler een zeer goede lezer moet zijn om te begrijpen wat de tekst betekent. De humor in verhalende gedichten wordt effectief wanneer lezers bereid zijn te geloven in het absurde. Het hoofdstuk bespreekt hoe de kennis van de rol van de opschorting van ongelof in humor de eigenlijke vertaling kan sturen. Ten slotte onderzoekt het hoofdstuk de vertaling van eigenamen en hoe uitdagend dit kan zijn, gelet op de inconsequenties die er te vinden zijn in de theorieën die hierover bestaan.

Hoofdstuk 5 gaat in op de overeenkomst tussen humor en kinderliteratuur: beide kunnen moeilijk gedefinieerd worden. Humor kan worden gedefinieerd op basis van de fysieke reactie die het opwekt, het doel van de humor en de cognitieve processen die betrokken zijn bij de waardering ervan. Net als bij kinderliteratuur het geval is, zijn er echter veel verschillende definities in omloop onder wetenschappers. Drie theorieën over humor worden bestudeerd: de theorie van incongruentie, de theorie van opluchting en de theorie van superioriteit. Humor wordt beïnvloed door cultuur en het hoofdstuk laat dit zien door aan te tonen hoe bijvoorbeeld cultuur bepaalt wat gepaste humor is. De invloed van cultuur op de waardering van humor blijkt duidelijk uit de reacties van de kinderen in het onderzoek, iets wat verder wordt onderzocht in hoofdstuk 8, dat gaat over interpretatie. De bespreking van humor bij kinderen wordt gebaseerd op de stadia van McGhee van de ontwikkeling van humor bij jonge kinderen. Bijzondere aandacht wordt besteed aan het laatste stadium van de ontwikkeling,

waar de participanten van het onderzoek onder vallen. Aangezien de aannames van McGhee's aannames alleen de theorie van incongruentie ondersteunen, is het nog steeds noodzakelijk om te begrijpen wat de rol van de ontladingstheorie en superioriteitstheorie zijn vanuit het perspectief van de cognitieve ontwikkeling van humor bij kinderen – dit kan in vervolgonderzoek worden uitgezocht. Het hoofdstuk vervolgt met een discussie van humor in kinderliteratuur. Tot slot presenteert het hoofdstuk enkele kenmerken van grappige gedichten voor kinderen. Eén van deze kenmerken is de combinatie van “tendentieuze inhoud” en “poëtische vorm”, waarvan wordt gezegd dat deze samenwerken om humor te creëren. In dit proefschrift wordt onderzocht welke van de twee bepalender is voor humor in poëzie; de resultaten staan in hoofdstuk 7.

Hoofdstuk 6 gaat in op de methodologie die is gebruikt voor het onderzoek. Het hoofdstuk begint met een bespreking van de interviews die gehouden zijn met uitgevers in de Filipijnen. De resultaten hiervan worden gebruikt om de beweringen die bij de bespreking van de literatuur zijn gemaakt te onderbouwen. De procedure die is gevolgd om participanten te werven worden besproken, inclusief ethische overwegingen en problemen met de werving. Er wordt met name ingegaan op de manier waarop het onderzoek is aangepast aan de Covid-19-pandemie, die ervoor zorgde dat het onderzoek in een uitzonderlijke periode en met een nieuwe set normen moest worden uitgevoerd. Een groot deel van het hoofdstuk is gewijd aan de bespreking van de manier waarop de materialen die zijn gebruikt voor de sessies waarin de gedichten werden gelezen zijn voorbereid. Zoals eerder besproken werden er twee vertalingen gemaakt: één gericht op de vorm en een andere gericht op de inhoud. In de vertaling die zich richtte op de vorm werden twee elementen betrokken: regellengte/aantal lettergrepen en ritme. Voor de inhoud was de voornaamste overweging bij het vertalen van gedichten de lexicale overeenkomst of de betekenis van de teksten. Vervolgens bespreekt het hoofdstuk het ontwerp van de leessessies, waarin in groepen gedichten werden gelezen. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan de invloed van de pandemie op het ontwerp van het onderzoek. De omschakeling naar onlinekanalen om data te verzamelen als gevolg van de pandemie heeft voordelen en nadelen, maar in dit onderzoek werd duidelijk dat de digitale middelen meer voordelen dan nadelen kunnen hebben, mits ze op een juiste manier worden gebruikt en er goed wordt gepland. Semigestructureerde interviews werden afgenomen in het onderzoek en het hoofdstuk legt uit wat de voordelen en nadelen zijn van dit type datavergaring. Een algemene evaluatie van de leessessies is ook opgenomen om degenen die in hun werk gebruik willen maken van semigestructureerde interviews te helpen. Het hoofdstuk sluit af met een beschrijving van de manier waarop de sessies werden getranscribeerd en hoe de reacties werden geanalyseerd.

Hoofdstuk 7, waarin de resultaten worden gepresenteerd van de leessessies van de gedichten met kinderen, is opgebouwd op basis van de codes die zijn gegenereerd in de analyse van de reacties. Er zijn in totaal negen secties: algemene houdingen ten opzichte van poëzie, taalvoorkeuren bij het lezen, zelfbeoordeling van de begrijpelijkheid, de geprefereerde manier van input van de

poëzie, gedeelde versus individuele leeservaringen, de perceptie van de doelgroep van kindergedichten, de herkenbaarheid van de inhoud, perceptie van humor en de voorrang die wordt gegeven aan vorm of inhoud in het bepalen van humor in gedichten. Citaten ondersteunen de resultaten en bieden meer informatie en context. Het hoofdstuk bevat ook enkele tabellen om te laten zien hoe bepaalde variabelen zijn gekruist, zoals de correlatie tussen de scores voor de grappigheid van de gedichten en het geslacht van de lezer. Het hoofdstuk sluit af met enige feedback die is ontvangen van de participanten en hun ouders. Dit is gedaan om te laten zien hoe de leessessies, ondanks de online omgeving waarin deze plaatsvonden als het “nieuwe normaal”, de waardering voor gedichten een boost kunnen geven bij jonge lezers door hun te laten zien dat gedichten leuk kunnen zijn. Dit laat zien dat onderzoekers onderzoeken kunnen ontwikkelen en uitvoeren die niet alleen voor hen werken maar ook voordeel hebben voor participanten. Helaas gaat de kans om onderzoeken ook waardevol te maken voor participanten vaak verloren ten gunste van de dataverzameling.

Hoofdstuk 8 bevat een interpretatie van de resultaten. Het geeft een nadere kijk op enkele van de belangrijkste resultaten van het onderzoek. Het Filipijnse concept van één zijn met anderen wordt gebruikt om de reacties van de participanten op de vertaalde gedichten te verklaren. Ook wordt het effect van het lezen van grappige gedichten op sociale relaties, meer lezen en creativiteit besproken. Bovendien wordt aangetoond dat grappige gedichten moeilijker zijn om te verwerken dan grapjes, wat gevolgen heeft voor de vaardigheid in humor. Of het verschil maakt wanneer gedichten tegelijkertijd worden gehoord en gelezen is een onderwerp voor vervolgonderzoek. Tot slot benadrukt het hoofdstuk de voorkeur voor vrije verzen bij de kinderen in het onderzoek, wat ingaat tegen resultaten uit eerder onderzoek.

In hoofdstuk 9 worden de conclusies van het onderzoek gepresenteerd. Deze hebben betrekking op de manier waarop kinderen kinderliteratuur zien, hoe Filipino boekenmeertaligheid kunnen versterken en hoe poëzie kinderen kan aanspreken. Daarbij bespreekt het hoofdstuk de rol van cultuur en gender in de waardering van poëzie en de vraag welk type “herkenbaarheid” meer invloed heeft bij het lezen van een vertaling, de vraag of het de inhoud of de vorm is die humor bepaalt in vertaalde gedichten, en het gebruik van groepsinterviews om humor van kinderen te bestuderen. Het hoofdstuk sluit af met enkele aanbevolen onderwerpen voor vervolgonderzoek.